

УДК 338.108.007.2

Проблеми управління якістю на підприємствах в умовах входження України в ЄС

М.В. Вовк
mirkavovk21@gmail.com

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, вул. Пекарська, 50, м. Львів, 79010, Україна

У статті висвітлено особливості управління якістю продукції у вітчизняних підприємствах в аспекті міжнародних і національних трансформаційних процесів. Розглянуто головні тенденції нових підходів до управління якістю та способів контролю якості. Досліджено розвиток систем управління якістю продукції, а також обґрунтовано принципи формування і функціонування систем якості та необхідність їх впровадження в практичну діяльність вітчизняних підприємств. Доведено, що одним із найважливіших стратегічних питань реформування економіки України та її адаптації до вимог Європейського Союзу, є визначення перспективних напрямів управління виробництвом, зокрема управління якістю продукції. Для цього проаналізовано основні вимоги законодавства ЄС до безпеки та якості товарів. Першочергове завдання, яке стоїть перед керівництвом підприємства, є розробка заходів щодо впровадження на практиці сертифікованої системи якості, що в свою чергу забезпечить високий рівень довіри у споживачів і партнерів стосовно якості продукції і виробничого процесу, а також підвищить ефективність діяльності підприємства загалом.

Запропоновано напрями покращення управління якістю виробництва продукції на підприємстві при виході на зовнішні ринки шляхом побудови інтегрованих систем управління якістю.

Ключові слова: *якість, сертифікація, конкурентоспроможність, підприємство, якість продукції, управління якістю продукції, Європейський Союз, інтегрована система управління якістю.*

Проблемы управления качеством на предприятиях в условиях вступления Украины в ЕС

М.В. Вовк
mirkavovk21@gmail.com

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З. Гжицкого, ул. Пекарская, 50, г. Львов, 79010, Украина

В статье освещены особенности управления качеством продукции у отечественных предприятиях в аспекте международных и национальных трансформационных процессов. Рассмотрены основные тенденции новых подходов к управлению качеством и способов контроля качества. Исследовано развитие систем управления качеством продукции, а также обоснованы принципы формирования и функционирования систем качества и необходимость их внедрения в практическую деятельность отечественных предприятий.

Доказано, что одним из важнейших стратегических вопросов реформирования экономики Украины и ее адаптации к требованиям Европейского Союза, является определение перспективных направлений управления производством, в том числе управления качеством продукции. Для этого проанализированы основные требования законодательства ЕС к безопасности и качеству товаров. Первоочередная задача, которая стоит перед руководством предприятия, является разработка мероприятий по внедрению на практике сертифицированной системы качества, в свою очередь обеспечит высокий уровень доверия у потребителей и партнеров относительно качества продукции и производственного процесса, а также повысит эффективность деятельности предприятия в целом.

Citation:

Vovk, M. (2016). Problems of quality management in enterprises in terms of the entry of Ukraine into the EU. *Scientific Messenger LNUVMBT named after S.Z. Gzhytskyj*, 18, 2(69), 13–16.

Предложены направления улучшения управления качеством продукции на предприятиях при выходе на внешние рынки путем построения интегрированных систем управления качеством.

Ключевые слова: качество, сертификация, конкурентоспособность, предприятие, качество управления качеством Европейский Союз, интегрированная система управления качеством.

Problems of quality management in enterprises in terms of the entry of Ukraine into the EU

M. Vovk
mirkavovk21@gmail.com

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyi,
Pekarska Str., 50, Lviv, 79010, Ukraine*

In the article the features of quality management of products are reflected in domestic enterprises in the aspect of international and national transformation processes. The main tendencies of the new going are considered near a quality management and methods of control of quality. Investigational development of control system by quality products, and also grounded principles of forming and functioning of the systems of quality and necessity of their introduction, in practical activity of domestic enterprises.

Proved that one of the major strategic issues of reforming Ukraine's economy and its adaptation to the requirements of the European Union is to determine promising areas of production management, including quality management. The basic requirements of legislation of EU are for this purpose analyzed to safety and quality of commodities. The primary task facing the direction the company is taking steps to implementation in practice of certified quality system, which in turn will provide a high level of confidence among consumers and partners regarding product quality and production process and increase efficiency of the enterprise as a whole.

Directions improve quality control of production of the company in entering the foreign markets by building integrated systems of quality management.

Key words: *quality, certification, competitiveness, enterprise, product quality, product quality control, the European Union, an integrated quality management system.*

Вступ

Впровадження сучасних систем управління якістю на підприємствах стало першочерговим завданням для досягнення конкурентоспроможності продукції і успішного функціонування в сучасних умовах мінливого ринкового середовища. У Європейському Союзі в багатьох галузях, важко навіть уявити собі роботу підприємств без відповідної сертифікації продукції. Адже ринкова економіка ставить підприємства в досить жорсткі умови конкурентної боротьби, де виживають ті, у кого продукція за якісними характеристиками переважає продукцію конкурентів. Сьогоднішня інтеграція України в європейське співтовариство обумовлює формування дієвої політики щодо забезпечення якості продукції на підприємствах стосовно впровадження сучасних методів управління якістю визнаних у Європі та в світі.

Спад виробництва та зниження економічного потенціалу України негативно вплинули на якість і конкурентоспроможність вітчизняних товарів, робіт, послуг, впровадження сучасних методів управління якістю. На сучасному етапі розвитку економіки України, важливою умовою успішного функціонування підприємства є випуск високоякісної продукції, що сприяє підвищенню її конкурентоспроможності на вітчизняних та зарубіжних ринках збуту (Valjavs'kuj, 2015).

Впровадження системи управління якістю має на меті практичне застосування та розробку рекомендацій щодо управління якістю продукції на підприємстві в умовах входження України в ЄС. Для цього необхідно сформулювати: політику в сфері якості, мету якості, призначення ресурсів, контроль якості, забез-

печення якості, а також поліпшення якості та впровадження усіх дій по контролю за якістю стосовно виготовленої продукції, процесу чи послуги усередині або за межами підприємства, а також періодичну оцінку результатів в порівнянні з метою.

Матеріал і методи досліджень

Дослідження проведене на основі наукових публікацій стосовно проблем якості, що підтверджено наявністю наукових робіт таких вітчизняних вчених, як Бойка В.І., Вакуленка А.В., Ільчука М.М., Момота В.В., Саблука П.Т., та багатьох інших науковців. У процесі даного дослідження використовувались такі загальнонаукові методи, як аналіз і синтез, спостереження та діалектичний метод. Ці методи були використані для отримання цілісної уяви про досліджуваний предмет, виокремлення основних тенденцій розвитку науки управління якістю і удосконалення існуючого механізму управління якістю продукції в умовах вступу України в Європейський Союз.

Результати та їх обговорення

Однією з основних задач міжнародних інститутів є усунення політичних, економічних, екологічних та організаційно-технічних торговельних бар'єрів. Дані перешкоди можуть бути вирішені за допомогою обґрунтування нових методологічних підходів з побудови ефективної системи якості продукції. Світова організація торгівлі (СОТ), яка була створена у січні 1995 року після підписання відповідної багатосторонньої угоди у м. Марракеш (Марокко). СОТ стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі

(ГАТТ) організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рік і нараховувала 128 членів. У рамках ГАТТ було проведено вісім раундів багатосторонніх переговорів, спрямованих на лібералізацію торгівлі, скасування тарифних обмежень та зниження митних зборів. Станом на вересень 2015 року членами СОТ є 161 країна світу, 22 країни ведуть переговори щодо вступу до СОТ. Членство у СОТ передбачає обов'язкову участь у всіх багатосторонніх угодах, крім декількох з обмеженим колом учасників. Процес вступу України до СОТ розпочався 30 листопада 1993 року, коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заяву Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. 5 лютого 2008 року у Женеві відбулося засідання Генеральної Ради СОТ, на якому було підписано Протокол про вступ України до СОТ.

Дотримання найголовніших принципів економічної свободи є одним з найбільш важливих завдань, які стоять перед Україною для її подальшого вступу в Європейський Союз. Основними вимогами є: безкоштовний потік товарів, капіталу і робочої сили, свобода надання різноманітних послуг, при дотриманні принципів здоров'я споживача, раціонального використання ресурсів навколишнього середовища, а також дотримання правил техніки безпеки виробництва товарів і послуг.

Це обов'язкові вимоги, яких повинні дотримуватись усі держави члени ЄС. Всі країни кандидати до вступу в Європейський Союз зобов'язані прийняти ці умови шляхом внесення змін до відповідних законів, щоб відкоригувати своє законодавство у відповідності до вимог Європейського Союзу.

Основною умовою для забезпечення належного функціонування єдиного ринку товарів і послуг є усунення торгівельних бар'єрів, тобто вільний рух товарів. Торгівельні бар'єри виникають у зв'язку з відмінностями в міжнародноправових нормах, тестуванні, сертифікації і процедурах контролю якості продукції у різних країнах. Саме тому дуже важливо створити безперервний розвиток міжнародних стандартів та послідовність їх впровадження і застосування на підприємствах у відповідності з відкоригованим до європейських вимог вітчизняним законодавством.

Усі товари, які імпортуються на митну територію ЄС в обов'язковому порядку повинні відповідати усім вимогам Європейського Союзу, спрямованим на забезпечення захисту споживачів. Ці вимоги суттєво різняться у залежності від конкретного товару, але у цілому можуть бути згруповані за такими напрямками:

- ✓ Технічні вимоги;
- ✓ Екологічні вимоги;
- ✓ Вимоги у сфері санітарних та фітосанітарних заходів.

Крім того, до певних видів продукції на рівні ЄС встановлюються маркетингові стандарти, а також застосовуються імпорти обмеження, що також можуть розглядатися як механізми захисту внутрішнього ринку від імпортованих товарів, якість і безпека яких не відповідає вимогам Євросоюзу.

Тому на перший план виступає необхідність підвищення конкурентоспроможності вітчизняних това-

ровиробників на світовому та європейському рівнях. Для того, щоб вистояти в конкурентній боротьбі, найбільші фірми Європи об'єднують зусилля для вибору прогресивних форм і методів управління якістю продукції, пов'язують з їх впровадженням гарантію стабільної якості продукції. Такі програми включають стабільну технологію, належну систему ISSN 19956134 347 підтримки технологічної точності устаткування і оснащення, метрологічні засоби контролю і випробувань продукції, ефективну систему підготовки кадрів (Parhomenko, 2010).

Динамічність вимог до якості продукції зумовлюють необхідність застосування системного підходу до управління якістю продукції як такого, що дозволяє враховувати взаємозв'язки між суб'єктами та об'єктами управління якістю, досліджувати закономірності їх зміни, забезпечувати комплексний вплив на характеристики та рівень якості. У зв'язку з цим актуальним завданням є обґрунтування структури системи управління якістю продукції на підприємстві для забезпечення виконання нею функціонального призначення (Orlov, 2013).

Дослідження існуючих підходів до управління якістю дозволило зробити висновок, що сьогодні відсутні ефективні системи управління якістю продукції, які б забезпечували ефективність процесу управління якістю за допомогою інтеграції процесів управління трудовим потенціалом як основного фактора якості праці та бізнеспроцесів управління якістю продукції. З огляду на це проблема створення ефективної системи управління якістю продукції на основі інтегративного підходу є особливо актуальною.

Використання в практиці вітчизняних підприємств інтегрованих систем управління якістю дозволяє підвищити якість продукції, конкурентоспроможність підприємств за рахунок застосування системного і процесного підходів до управління підприємством, інвестицій в інтелектуальний капітал. Концептуально інтегровану систему управління якістю продукції слід розглядати як сукупність основних підсистем, що знаходяться у постійній взаємодії та взаємозв'язку, впливають на загальну ефективність системи і спрямовані на підвищення якості продукції (рис. 1) (Valjavs'kyj, 2015).

Інтегрована система управління якістю базується на стандартах системи екологічного менеджменту ISO 14000, системі менеджменту якості ISO серії 9000, її побудові, впровадженню і сертифікації, системі професійної безпеки OHSAS 18000 та системи соціальної відповідальності SA 8000.

Побудована таким чином інтегрована система управління якістю продукції стане діючою узгодженою робочою структурою підприємства і включатиме ефективні технічні й управлінські методи для забезпечення найвищих результатів праці, найбільш ефективних способів взаємодії людей та техніки, а також інформації з метою задоволення потреб споживачів і партнерів стосовно якості продукції і виробничого процесу та економії виробничих витрат.

Рис. 1. Інтегрована система управління якістю продукції

Висновки

Побудова, впровадження і сертифікація інтегрованої системи управління якістю продукції на підприємствах надасть їм ряд конкурентних переваг як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Тому доцільно впроваджувати інтегровану систему управління якістю, яка на практиці поєднує взаємопов'язані процеси, і є основою для досягнення основної мети діяльності підприємства — отримання прибутку шляхом задоволення вимог і очікувань споживачів.

Перспективи подальших досліджень. Все більше підприємств і організацій, розробивши і сертифікувавши систему управління якістю, визначають побудову інтегрованої системи управління як наступний крок у вдосконаленні своєї діяльності. В якості побудови такої інтегрованої моделі може бути впровадження

Європейської моделі ділової досконалості Європейського фонду управління якістю, що дозволить здійснити всебічний аналіз якості продукції, навколишнього середовища, безпеки і здоров'я населення.

Бібліографічні посилання

- Valjavs'kyj, S.M. (2015). Upravlinnja jakistju produkcii' na pidpryjemstvi v umovah vhodzhennja Ukrai'ny v JeS. Efektyvna ekonomika. 11, 5963 (in Ukrainian).
- Orlov, P.A. (2013). Vprovadzhennja system upravlinnja jakistju: stan, problemy, perspektyvy. Standartyzacija, sertyfikacija, jakist'. 6, 5963 (in Ukrainian).
- Parhomenko, M.M. (2010). Mizhnarodnyj dosvid zabezpečennja jakosti produkcii'. Forum prava. 3, 344350 (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 28.09.2016